

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

*Projekts „Ludzas vecpilsētas tūrisma objektu renovācija tūrisma attīstībai”
(Nr. PPA/3.4.2.1.1/09/02/009)*

22.12.2011.

Ludza - Latgales pilsētu pērle

2011.gadā Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta „Ludzas vecpilsētas tūrisma objektu renovācija tūrisma attīstībai” (Nr.L-PPA-10-0022) ietvaros tika izveidots un Ludzas vecpilsētas apmeklētājiem piedāvāts jauns tūrisma produkts - komplekss, atraktīvs, vēsturiskā tūrisma produkts -marķēts maršruts ar atraktīviem elementiem - pilsētas simbolu atlēgu, kuras kalpo kā ceļvedis. Pastaigu maršruts pa vecpilsētu „Atver Ludzu” dod iespēju viesiem un tūristiem iepazīt Ludzas vēsturi, apskatīt senākās Latvijas pilsētas kultūrvēstures objektus. Kopumā maršrutu veido 50 atlēgas, tās ir iestrādātas granīta plāksnē un 10 metāla plāksnes ar informāciju par objektu.

Nākošajā gadā tūristiem tiks piedāvāts jauns buklets, ar kura palīdzību, sekojot norādēm - atslēgām, ikvienam, arī bez gida palīdzības, būs iespēja izstaigāt un iepazīt latgaliskās pierobežas vēstures lieciniekus - robežu aizsardzības cietoksni ar tā pakājē izaugušo pilsētu - Ludzas vecpilsētu.

Laikā, kad sabiedrība akcentē dzīves kvalitāti, Pēteris Blūms, arhitekts, kultūras mantojuma eksperts, to aicina meklēt mantotās vērtībās un prasmīgi saglabātā vēsturiskā vidē.

Fragments no bukleta

Ludzu mēdzam dēvēt par senāko Latvijas pilsētu un gribētos arī teikt , ka Ludza - Latgales pilsētu pērle. Tā celta starp ezeriem, ar pili pilsētas viducī un baznīcu kalna galā. Kur citur tā ir, ja ne Ludzā? Pilsētas ir tik dažādas, bet dažas lietas tām ir kopīgas , un pirmā - pašsaglabāšanās un atdzimšanas izaicinājums. Ludzai tas ir daudz lielāks, spēcīgāks izaicinājums, jo pirms 3 paaudzēm tā piedzīvoja smagu, gandrīz liktenīgu triecienu - ugunsgrēkā zaudēja savu seno centru un veselumu, bet turpināja dzīvot.

Ar pērlēm ir tā - kamēr tās guļ jūrā, tās neviens nezina un neredz, tām nav ne vārda, ne vērtības. Par pērlēm tās kļūst tad, kad tās kāds atrod un nosauc vārdā.

Nebaidīšos teikt - Ludza ir Latgales un Latvijas pērle. Bet - cik nav dzirdēts un lasīts, ka, lūk, Latgalē, tur esot citādi kā pārējā Latvijā. Ka mājas, ielas un baznīcas esot līdzīgas tām, kas esot viņā pusē robežai, Krievijā.

Te būtu pavisam vienkārši un droši jāsaka - jā, Latgales būvmākslas tradīcijas ir atšķirīgas no Kurzemes vai Vidzemes, jo vēsturiski tā atradusies daudz spēcīgākā Polijas un Krievijas kultūru tuvuma iespaidā un glabā to joprojām. Ar šīm kultūras kvalitātēm tā, loģiski, atšķiras no citiem Latvijas novadiem, tādējādi iezīmējot pakāpenisku etnisko kultūru saplūsmes, saskarsmes robežu starp baltu un slāvu tautām, vienu no daudzajām šādām robežām Eiropā. Lībiskais arī atšķiras no latviskā, tikai tas ir mazāk pamanāms, iekusis. Viena no slavenākajām koka pilsētām pasaulē ir

Rauma Somijā, kur ik uz soļa redzam tādu pašu 19. gs. sākuma Pēterburgā izstrādāto un Krievijas imperatora apstiprināto paraugfasāžu un „krieviski” dekorētu arhitektūru elementu kolekciju kā Latgalē, kas somiem ir nacionālais lepnums, UNESCO Pasaules mantojums!

Un kāpēc gan kādam būtu jāpierāda, ka savdabīgā Latgales koka arhitektūra patiešām ir tikpat vērtīga kā jebkurš cits kādas tautas būvmākslas mantojums! Tādu neviltotu prieku par dzīvi, ko redz uz šo māju fasādēm, neredz nekur citur Latvijā! Ja nu vienīgi sākam meklēt līdzības 19. gs. otrās puses t.sk. „šveiciešu stila” bagātīgajās koka fasāžu cakās un musturos, bet reizēm abi stili saplūst pilnīgi neatšķetināmā ornamentu ņirboņā. Latgales māju koka dekori nav tikai smuki musturi, bet arī simboliskas zīmes, kam namus un to apdzīvotājus vajadzēja pasargāt no ļaunas acs, dot labu veselību un bagātu ražu, norādīt uz gaumi, piederību. Tur var atrast rietošas un austošas saulītes, vilnīšus, mājas labo garu, uzarta lauka zīmes, un daudzas citas. Piemēram, citur neredzētais ieejas durvju veidojums ar savdabīgu nišu. Kur tāds vēl ir, ja ne Ludzā?

Ludza ir pērle, kas daudziem vēl jāatklāj, jāierauga tās īpatnais skaistums, jāspodrīna mirdzums. Un ļoti čakli jādarbojas, lai nesūb.

Ne jau lepnā greznībā meklējama kultūra, bet cēlā vienkāršībā, prasmē ieraudzīt skaistumu tajās lietās, ko kāds radījis pirms daudziem gadiem, kas spējis izdzīvot līdz mūsu laikam un joprojām ar mīlestību tiek lietots, kopts un saudzēts. Laika nav daudz, Latgales būvmākslas valoda aizvien vairāk tiek aizmirsta un degradēta, tās vietā ļoti bieži parādās bezpersoniskas celtnes - bez valodas, bez iedzimta siltuma un mājīguma, bez sava „es”, stilā ar nosaukumu Nekas. Latvijai nav bijis viegli, tai bijis smags liktenis, cenšoties izdzīvot daudzajos karos un revolūcijās. Mums nav dāsnu zemes bagātību, tāpēc mūsu lielākās bagātības ir daba, cilvēki un tas, kas saglabāties kā mūsu kopīgās kultūras mantojums. Mums pieder tikai tas, kas ir, nevis tas, kas bijis. Gribētos katram novēlēt, lai protam to novērtēt. Vai tas, ko saucam par mūsdienu arhitektūru, spēs mūsu mazbērniem vēstīt, ka te ir Latgale, ka te ir pilsēta, kurai, kā stāsta bezmaz tūkstoš gadu?

ĻOTI, ļoti gribas, lai pēc kāda laika, kas prasīs daudz sapratnes, rūpīga atjaunošanas darba un ciešas gribas ieraudzīt Ludzas vecajās mājās savu neatkārtojamo Eiropas kultūras sastāvdaļu, vairs nevajadzētu teikt - Tu mana mīļā, nesaprastā un līdz galam nenovērtētā Latgale!

Lai katram no mums ir prieks sajust un izbaudīt šo īpašo skaistumu un senatnes elpu. Lai neizdzēšami iespaidi tiek paņemti līdzī no ciemošanās senākajā Latvijas un Latgales pierobežas pilsētiņā Ludzā! Mēs centīsimies no jauna ieraudzīt, atklāt Ludzu un palīdzēt to darīt katram, kas to patiesi vēlēties.

